

3. Про професійну освіту. Закон України № 4574-IX. (2025) (Україна). Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20> (Дата звернення 26.11.2025).
4. Коновальчук, І. І. (2015). *Теоретичні та технологічні засади реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах* (Дис. д-ра пед. наук). Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир.
5. Михайлишин, Р. М. (2016). Формування інноваційної компетентності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки.
6. Національна рамка кваліфікацій. Постанова Кабінету Міністрів України № 1341. (2020) (Україна).. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF> (Дата звернення 26.01.2025).
7. Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти. МОН України № 552 (2023) (Україна). Взято з <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-polozhennya> (Дата звернення 23.08.2024).
8. Харагірло, В. Є. (2018). Сутність і структура готовності до інноваційної діяльності педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти. *Професійна освіта*, 1(178), 34–38.

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З БІОЛОГІЇ

Пухаль Вікторія Михайлівна

студентка спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини),
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
vikysha.020305@gmail.com

Барна Любов Степанівна

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри загальної біології та методики навчання
природничих дисциплін, Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка
barna@chem-bio.com.ua

Постановка проблеми. В умовах реформування системи освіти України, особливої актуальності набуває проблема вдосконалення системи оцінювання навчальних досягнень школярів. Традиційне оцінювання здебільшого спрямоване на перевірку кінцевого результату навчання, тоді як сучасна освіта потребує підходів, що забезпечують постійний педагогічний супровід учня, розвиток його мотивації та формування здатності до самонавчання [3].

Формувальне оцінювання розглядається як один із найбільш ефективних інструментів підвищення рівня навчальних досягнень учнів, оскільки воно забезпечує постійний зворотний зв'язок між учителем і учнями, дозволяє своєчасно виявляти труднощі у навчанні та коригувати освітню діяльність.

Виклад основного матеріалу. Формувальне оцінювання є важливою складовою сучасного освітнього процесу, оскільки воно спрямоване не лише на визначення рівня навчальних досягнень учнів, а й на підтримку та розвиток їхньої пізнавальної діяльності [3]. Особливого значення формувальне

оцінювання набуває у процесі навчання біології, адже цей предмет передбачає засвоєння здобувачами освіти теоретичних знань із практичною та дослідницькою діяльністю учнів. У процесі вивчення біології школярі мають не лише запам'ятовувати інформацію, а й уміти аналізувати біологічні явища, порівнювати факти, робити висновки та застосовувати знання у практичних ситуаціях. Саме тому виникає потреба у використанні таких методів оцінювання, які сприятимуть активізації пізнавальної діяльності учнів, розвитку критичного мислення та формуванню ключових компетентностей. Завдяки використанню формувального оцінювання вчитель має можливість відстежувати рівень розуміння навчального матеріалу, визначати труднощі, які виникають у школярів, та своєчасно коригувати навчальний процес.

У практиці навчання біології використовуються різноманітні методи та прийоми формувального оцінювання. Одним із найбільш поширених є усне опитування, яке дозволяє швидко перевірити рівень засвоєння навчального матеріалу та активізувати пізнавальну діяльність учнів. Під час уроків біології ефективним є використання проблемних запитань, які спонукають школярів аналізувати біологічні явища, порівнювати факти та аргументувати власну думку.

Важливу роль у формувальному оцінюванні відіграє самооцінювання та взаємооцінювання [3]. У процесі самооцінювання учні навчаються аналізувати результати власної діяльності, визначати помилки та планувати шляхи покращення знань. Взаємооцінювання сприяє розвитку комунікативних навичок, уміння аргументувати власну позицію та працювати в колективі.

На уроках біології доцільно застосовувати такі прийоми формувального оцінювання, як «Світлофор», незакінчені речення, рефлексивні вправи, чек-листи та рубрики оцінювання. Прийом «Світлофор» допомагає швидко визначити рівень розуміння навчального матеріалу: зелений колір означає повне розуміння теми, жовтий — наявність певних труднощів, а червоний — необхідність додаткового пояснення. Використання незакінчених речень («Сьогодні на уроці я дізнався...», «Найскладнішим для мене було...») сприяє розвитку рефлексії та усвідомленню результатів навчальної діяльності.

Важливим інструментом формувального оцінювання є чек-листи та рубрики оцінювання, які допомагають структурувати вимоги до виконання навчальних завдань. Особливо ефективними вони є під час проведення лабораторних досліджень, лабораторних та практичних робіт з біології, оскільки дозволяють оцінювати не лише кінцевий результат, а й процес виконання дослідження: правильність проведення експерименту, точність спостережень та вміння формулювати висновки.

Сучасна педагогічна практика також передбачає використання різноманітних цифрових інструментів формувального оцінювання [4]. Онлайн-тести, інтерактивні опитування та освітні платформи дозволяють оперативно

отримувати результати роботи учнів, аналізувати їх та надавати рекомендації щодо покращення навчальних досягнень. Використання цифрових технологій з метою формувального оцінювання на уроках біології підвищує мотивацію здобувачів освіти та робить процес навчання більш динамічним і цікавим.

Висновки. Аналіз педагогічної практики свідчить про позитивний вплив формувального оцінювання на результати навчання учнів з біології. Його застосування сприяє підвищенню навчальної мотивації, розвитку самостійності та відповідальності школярів, формуванню дослідницьких умінь і навичок критичного мислення. Крім того, формувальне оцінювання забезпечує створення сприятливого психологічного клімату на уроці, у якому помилка розглядається як природна частина навчального процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук О. І. Система педагогічного оцінювання навчальних досягнень учнів. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2019. Вип. 48. С. 93–96.
2. Гривко А., Ващенко Л. Поточне та формувальне оцінювання в базовій та старшій профільній школі. *Український педагогічний журнал*. 2021. № 2. С. 72–83.
3. Онопрієнко О. В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 4. С. 36–42.
4. Морзе Н., Вембер В., Гладун М. Використання цифрових технологій для формувального оцінювання. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2019. С. 202–214.

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ ПЛАТФОРМИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ

Равлінко Михайло Тарасович

здобувач другого рівня вищої освіти освітньо-професійної програми

«Середня освіта (Фізика та астрономія, математика)»,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ravlinkomuhailo@gmail.com

Мохун Сергій Володимирович

кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри фізики та методики її навчання,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

mohun_sergey@ukr.net

Постановка проблеми. Сучасне освітнє середовище характеризується активним використанням цифрових технологій, що суттєво змінює підходи до організації навчального процесу. У шкільному курсі фізики важливим завданням є не лише передача теоретичних знань, а й формування стійкого інтересу учнів до вивчення природничих дисциплін. Однак значна кількість школярів сприймає фізику як складний предмет через велику кількість формул, абстрактних понять і недостатній зв'язок навчального матеріалу з реальним життям. За таких умов